

Мельник Тетяна,

студентка з курсу факультету
фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти

Наук.керівник: **Белова Ю.Ю.,**

к. пед. н., доцент (БДПУ)

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ПРИ ВИВЧЕННІ ТЕХНІКИ “ВИТИНАНКА”

Формування професійної компетентності вчителя трудового навчання розглядається сьогодні як невід'ємна складова реформи системи вищої педагогічної освіти в цілому. Основна мета цієї реформи передбачає підготовку технічно і технологічно освіченого фахівця відповідно до вимог інформаційного суспільства, формування необхідних знань, умінь і навичок технічного характеру та формування основних компонентів інформаційної культури[1]. У зв'язку з цим гостро постає проблема підготовки професійно компетентних педагогів, формування яких йде впродовж усього навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах.

Метою дослідження є висвітлення деяких підходів, сутності та особливості формування професійної компетентності майбутніх вчителів трудового навчання в умовах вивчення декоративно-ужиткового мистецтва.

Компетенція означає коло питань, у яких людина добре обізнана, володіє знаннями та досвідом. Компетентна у певній області людина має відповідні знання і здібності, які дозволяють їй обґрунтовано судити про цю область і ефективно в ній діяти. Проблема визначення професійної компетентності вчителя стала об'єктом суперечки і розбіжностей між психологами, педагогами, фізіологами, фахівцями-практиками [3]. На нашу думку, професійна компетентність вчителя – інтегроване професійно особистісне утворення, в якому внутрішні ресурси людини, її особисті якості та здібності розглядаються як джерело й критерії ефективної предметної діяльності в системі освіти.

У професійній освіті прийнято виділяти ключові компетенції, що характеризують універсальність підготовки, соціально-професійну мобільність і готовність фахівців успішно адаптуватися до вирішення професійних ситуацій в умовах інформаційного суспільства. Під ключовими компетенціями розуміють міжкультурні і міжгалузеві знання, уміння і здібності, властивості особи, необхідні для адаптації і продуктивної діяльності [2]. Для вчителів трудового навчання поряд з ключовими існують спеціальні компетенції. Доцільним є розглядати професійну компетентність вчителя як єдність ключових і спеціальних компетенцій. Ключові компетенції вчителя трудового навчання відображають культуру педагога і розподіляються на: професійно-педагогічні, соціально-мотиваційні, інформаційні, комунікативні, креативні. Спеціальні компетенції інтегрують в собі знання предмету навчання (в даному випадку технології) і методики його викладання. Вони розподіляються на: цільові, змістовні, проектні, рефлексивні, моніторингові [4].

У системі професійної підготовки майбутнього вчителя технологій важливе місце займає проектна діяльність, яка впливає на розвиток

ключових компетентностей учнів, активізує творчу уяву, ініціативність та можливості учнів. Так, одним із засобів формування професійних компетентностей майбутнього фахівця може бути є техніка “Витинанка”.

Витинанка (від українського слова “витинати”, тобто “вирізувати”) – це вид давнослов’янського, зокрема українського народного декоративного мистецтва, яке включає в себе сюжетні та орнаментальні прикраси житла – ажурні, силуетні тощо. Витинанці властива лаконічність й вишуканість зображуваних засобів. Близька до неї техніка створення силуетів. Витинанки виготовляються за допомогою канцелярського ножа. Матеріалом для витинанок є папір та картон різного кольору. Інколи для виготовлення витинанок застосовують деревину, кожу або рослинні заготовки. Витинанки використовують для прикрашання приміщень або певних побутових речей.

Систематизоване вивчення витинанки робить можливим комплексне сприйняття даного виду народного мистецтва, сприяє формуванню естетичного та художнього досвіду збагачення особистості, стимулює творчий потенціал. Залучення студентів до виготовлення витинанок, бажання й уміння працювати не за зразком, а оригінально – це шлях до оволодіння ключовими компетентностями. Ще В.О. Сухомлинський наголошував: «Дуже важливо, щоб дитина придумувала, винаходила нові комбінації з діючих моделей, складала нові агрегати. Знаходила нове застосування механізмам» [4].

Отже, професійна компетентність вчителя – поняття динамічне, багатогранне й багатоаспектне, його зміст змінюється у відповідності із процесами, що відбуваються в суспільстві й освіті. Структура професійної компетентності також повинна періодично видозмінюватися, корегуватися у зв’язку зі стрімким розвитком науки й практики. Професійна компетентність вчителя трудового навчання визначає рівень його професіоналізму, а досягнення у професійній сфері відбуваються через здобуття вчителем необхідних компетенцій, що є метою професійної підготовки фахівців. Професійна компетентність вчителя трудового навчання є системою наукових знань, інтелектуальних і практичних умінь, навичок, особистісних якостей і утворень, яка при достатній мотивації та високому рівні професійності, забезпечує формування професійних компетентностей у майбутнього фахівця під час його навчання у вищій, а саме при вивченні техніки «Витинанка».

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України "Про освіту" №1060-XII, із змінами від 11 червня 2008 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – Режим доступу : http://www.osvita.org.ua/pravo/law_00/
2. Батишева С.Я. Енциклопедія професійної освіти. У 3-х тт. / Под ред. Батишева С.Я. – М.: АПО. – 1999. – Т.2, – С. 383.
3. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навчальний посібник. 4-е видання, доповнене / Н.Є. Мойсеюк // 2003. – 615 с.
4. Ничкало Н.Г. Філософія сучасної освіти / Н.Г. Ничкало // Педагогіка і психологія. – 1996. – № 4. – С. 49-57.